

Metų pradžioje šalies vaikų globos namuose gyveno daugiau nei 1340 vaikų. Daugiausia tai vyresni nei 7 m. vaikai, kurie turi brolių ar seserų. Šiuo metu Lietuvoje juntamas tiek nuolatinių globėjų, tiek budinčių globotojų, kurie gali suteikti laikinąją globą, stygius.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovė Ilma Skuodienė pastebi, kad pastaraisiais metais visuomenėje sparčiai kinta požiūris į vaiko globą ir pati globos matymo perspektyva, įsitvirtina nuostata, kad investicija į vaiką ir jo gerovę atsiperka jau šiandien ir tikrai atsipirks visuomenei ateityje.

„Tačiau tai, kad per tūkstantį vaikų dar laukia šeimos, kur bus priimti ir mylimi, mus įpareigoja. Kiekvieno vaiko istorija gali tapti sėkmės istorija – juk visi tikslai gali būti pasiekiami. Vaikai svajoja turėti mylinčią rūpestingą šeimą, tad padėkime išsipildyti jų svajonėms. Padėdami vaikams, neįkainojamą dovaną gauna ir patys globėjai – tampa labai svarbia vaikų gyvenimo dalimi – užmezga gražų santykį ir dažnai dar ilgus metus besitęsiančią draugystę“, – sako I. Skuodienė.

Pasak Rugilės Ladauskienės, globos centrų įveiklinimo projekto vadovės, globėjų trūkumas juntamas nuolat, tad visuomet kviečiame tiek pavienius asmenis, tiek šeimas pagalvoti apie šį prasmingą žingsnį.

„Globėjai yra esminiai žmonės, kurie gali padėti tuomet, kai šeimas ištinka įvairios krizės. Stingant globėjų vis dar nemaža dalis vaikų gyvena įstaigose, nors šis skaičius kasmet mažėja. Dažniausiai nuolatiniai globėjai išreiškia norą globoti vieną ikimokyklinio amžiaus vaiką. Jeigu jis turi brolių ar seserų, ir ypač, jei minėti vaikai turi specialiųjų sveikatos ar ugdymosi poreikių, surasti globėją tikimybė labai nedidelė“, – pastebi R. Ladauskienė, globos centrų įveiklinimo projekto vadovė.

Šiuo metu 3744 asmenys globoja 4213 vaikų, tačiau, nepaisant to, nuolatinių globėjų laukiama visoje Lietuvoje. Globėjai, kurie globoja tėvų globos netekusį bei dėl susiklosčiusių sąlygų negalintį grįžti į savo namus vaiką, iki tol, kol jis taps suaugęs, finansiškai yra remiami valstybės ir savivaldybių, kad galėtų tenkinti globojamo vaiko poreikius. Ypatingas budinčių globotojų poreikis

Budinčių globotojų trūksta daugelyje savivaldybių. „Budintys globotojai reikalingi tam, kad savo namuose, natūralioje šeimos aplinkoje, prižiūrėtų laikinai likusį be globos vaiką, užtikrintų jam fizinį ir emocinį saugumą, ugdymąsi, auklėjimą ir atlieptų vaiko poreikius. Kol laukiama teismo sprendimo, vaikas gali būti apgyvendintas pas artimuosius, o jeigu jų nėra –

pas budintį globotoją arba įstaigoje (vaikų globos namuose ar krizių centre, kartais ligoninėje). Žinoma, mes visuomet norime, kad vaikas laikinai apsigyventų namų aplinkoje, iš šeimos į šeimą, tačiau ne visuomet pavyksta, nes šiuo metu turime per mažai budinčių globotojų“, – teigia R. Ladauskienė.

Per pastaruosius metus įstaigoje laikinai apgyvendinti net 672 vaikai. Tai parodo, koks didžiulis budinčių globotojų poreikis, kurių visoje Lietuvoje yra tik apie 200. Ypač stinga budinčių globotojų, kurie galėtų laikinai padėti broliams ir seserims, vyresniems vaikams, vaikams, kurie turi specialiųjų poreikių.

Budinčiam globotojui mokamas atlygis

Budinčio globotojo veikla – ne vien svarbi ir prasminga gerumo, pilietiškumo išraiška. Budintys globotojai sudaro sutartis su konkretaus rajono globos centru pagal individualios veiklos pažymėjimą ir gauna atlygį. Jis siekia ne mažiau kaip vieną minimalios mėnesinės algos dydį, kai laukiama atvykstant vaikų, tačiau didėja priimant kiekvieną vaiką ar kelis vaikus į savo šeimą. Taip pat budinčiam globotojui skiriamos lėšos kiekvienam vaikui išlaikyti, tenkinti jo poreikius.

Budintys globotojai sudaro sutartis su konkretaus rajono globos centru, tai reiškia, kad jie veikia tam tikroje savivaldybėje. Jie gali prižiūrėti tik ne giminytės ir ne emociniais ryšiais susijusius vaikus. Jeigu budinčių globotojų trūksta konkrečioje savivaldybėje, vaikas apgyvendinamas įstaigoje.

„Prasidėjus vaikų globos reformai, kai pradėjo veikti globos centrai ir budinčių globotojų institutas, kūdikiai į įstaigas patenka labai retai, bet tokių atvejų vis dar pasitaiko. Mes jau nebeturime kūdikių globos namų, bet vis dar pasitaiko atvejų, kai laikinam apgyvendinimui kūdikiai ir maži vaikai vežami į įstaigas, nes trūksta budinčių globotojų“, – atkreipia dėmesį R. Ladauskienė.

Saugumo jausmo reikia bet kuriame vaiko raidos etape

Psichologų teigimu, net trumpam laikotarpiui, tarkim ir dviem savaitėms, vaikui patekus į kitą aplinką, organizmas išgyvena stresą. Kuo trumpiau vaikas būna įstaigoje arba vienas, be suaugusiojo, ir kuo greičiau patenka į natūralią namų aplinką, tuo mažiau tai turi neigiamų pasekmių vaiko vystymuisi.

„Nesaugioje aplinkoje vaikas gali būti „kovoti-bėgti-sustingti“ būsenoje, kuri paveikia visą kūną. Tai tęsis iki tol, kol jis pateks į naują, saugią aplinką, šeimą. Adaptuojantis šeimos

aplinkoje pamažu įvyksta pokytis, per ilgą laiką vaikas įgauna daugiau pasitikėjimo, jaučiasi saugiau, patiria daugiau teigiamų patirčių. Tuomet visas vaiko kūnas atsipalaiduoja, kortizolio kiekis sumažėja. Jis gali eiti, tyrinėti pasaulį, mokytis naujų dalykų, sukaupti dėmesį, išsiminti, toliau fiziškai ir psichoemociškai vystytis“, – pasakoja vaikų ir paauglių psichiatrė Jovita Anikinaitė.

Ji atkreipia dėmesį, kad ilgą apleistumą patyrusių vaikų raida sulėtėja per pusę, t.y. iš keturiolikmečio galima tikėtis aštuonmečio arba net šešiamečio emocinių reakcijų. Per santykį vaikas gauna viską, ko jam reikia – emocinį išitraukimą, sensorinę stimuliaciją, ir taip formuojasi pats vaikas ir normali jo raida.

Namų jausmas vaikams suteikia didelį saugumo jausmą. Vaikai jaučia tvirtą paramą, kai šalia yra asmuo, kuris atliepia jų poreikius. Ir visiškai nesvarbu, ar tai kūdikis, ar paauglys – saugumo jausmo reikia bet kuriame vaiko raidos etape.

„Jeigu šeimoje yra asmuo, kuris pažįsta vaiką, mato, girdi jo poreikius, tuomet vaikas gauna labai svarbią saugaus prieraišumo patirtį, mokosi savireguliacijos. Kuo daugiau tokių patirčių vaikas gauna, tuo dažniau augdamas sugeba pats įveikti sunkumus, malšinti stresą, nurimti. Taip stiprėja bei auga socialinės, mokymosi ir kitos vaiko kompetencijos“, – sako vaikų ir paauglių psichiatrė Jovita Anikinaitė.

Neretai baiminamasi globoti vyresnius vaikus, nes tikima, kad neįmanoma pakeisti blogųjų vaikų patirčių. Tačiau J. Anikinaitė paneigia šį paplitusį mitą.

„Vaikų smegenys yra ypatingai neuroplastiškos. Vadinasi, jos gali keistis, arba keisti pačios save. Jeigu kažkurį gyvenimo laikotarpį patiriami sunkūs išgyvenimai, smegenyse susiformuoja tam tikros jungtys, kurios nuolat primena ir skatina išgyvenimo būsenas. Bet kai vaikas patenka į saugią aplinką, jungtys kurios susiformavo nesaugioje aplinkoje, silpnėja. Vaikas nepatiria sunkių emocijų, o kaupia tai, kas nauja ir pozityvu. Per naujas patirtis jo įsitikinimai apie pasaulį keičiasi, atsiranda suvokimas, kad pasaulis yra saugus, galima pasitikėti žmonėmis ir tuo pačiu vaikas labiau pasitiki savimi“, – teigia vaikų ir paauglių psichiatrė.

Visą informaciją apie tai, kaip tapti vaikų ir paauglių globėju, į kokius klausimus sau atsakyti ir kur kryptis, surasite globostrai.lt.

Lietuvoje trūksta vaikų globėjų: kviečia žengti prasmingą žingsnį ir
padėti krizę ištikusių šeimų vaikams

